

Яренко А.А.

магістр кафедри аудиту

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Щирська О.В.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м.Київ)

ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Однією з важливих особливостей сучасного розвитку економіки України є глибокі економічні перетворення в сфері виробництва на основі ринкових відносин. Ринковий механізм базується на силах попиту та пропозиції, які формують ціну на ринку де головними суб'єктами виступають продавці і покупці.

В процесі здійснення своєї фінансово-господарської діяльності у підприємства встановлюються певні партнерські відносини з покупцями та замовниками. Відвантажуючи вироблену продукцію, товари або надаючи послуги, підприємство в більшості випадків не отримує гроші відразу. Тобто розрахунки за господарськими операціями, як правило, не збігаються у часі: спочатку свої зобов'язання виконує одна із сторін, і у неї виникає право вимоги компенсації за даною заборгованістю, а в іншій сторони - обов'язок погасити цю заборгованість.

Для дієвого управління розрахунками з покупцями та замовниками виникає потреба в об'єктивній інформації, передусім в деталізації облікових даних з покупцями та замовниками для цілей їх контролю.

Таким чином, актуальність теми полягає у необхідності розгляду питань якісної організації обліку та контролю, що забезпечить оптимізацію розрахункових операцій.

Дослідженню проблем теорії і практики обліку та аудиту операцій з покупцями та замовниками присвячені роботи

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як Ф.Ф. Бутинець, М.Г. Гребньов, И.С. Завадський, Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, В.М. Ковтуненко, О.В. Костюнік, Я.С. Ларіна, С.В. Мочерний, С.І. Юрій та інших. Серед іноземних вчених, які займалися даною проблемою необхідно відзначити: А. Апчерча, Р. Каплана, Дон Р. Хенсена, Д. Нортон, Я.В. Соколова та інші.

Метою даного дослідження є вивчення теоретико-методичних аспектів обліку і аудиту розрахунків з покупцями і замовниками в системі управління підприємством та надання пропозиції щодо удосконалення проведення аудиту розрахунків з покупцями і замовниками.

Порядок та форми розрахунків з покупцями і замовниками визначаються в господарських договорах. Це найбільш розповсюджена і важлива основа виникнення заборгованості, основна форма реалізації товарно-грошових відносин в ринковій економіці. Договір вважається укладеним з моменту набуття ним обумовленої форми (наприклад, простої письмової або нотаріально засвідченої) [2]. Договір може бути укладено як шляхом складання одного документу, підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, телеграмами, телефонограмами тощо, які повинні містити обов'язкові реквізити та бути підписані стороною, що їх надсилає.

Першим етапом організації облікового процесу розрахунків з покупцями є первинний облік [4]. Організуюючи первинний облік, заздалегідь визначають порядок документообігу первинних документів, що сприяє оперативному проходженню документів в апараті управління, пропорційному завантаженню підрозділів та посадових осіб, що позитивно впливає на процес управління в цілому.

На підставі первинних документів господарські операції на підприємстві відображаються на рахунках бухгалтерського обліку. Для відображення розрахунків з покупцями за відвантажені на їх адресу товарно-матеріальні цінності та розрахунків із замовниками за виконані та прийняті до оплати роботи або надані послуги призначено рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», який має наступні субрахунки: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», 363 «Розрахунки з

учасниками ПФГ», 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» згідно із «Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» №291 від 30.11.99 [5].

По дебету цього рахунка відображаються суми виникнення боргових прав, що дорівнюють вартості відвантажених (переданих) готової продукції, товарів, виконаних робіт, послуг (з ПДВ) в кореспонденції з рахунками обліку доходів від реалізації відповідних активів.

По кредиту рахунка 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» відображаються суми виконання (погашення) покупцями і замовниками своїх боргових зобов'язань перед підприємством найчастіше в кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів.

Субрахунки деталізують відображення інформації в обліку за розрахунками з покупцями і учасниками промислово-фінансових груп. Проте цей рахунок не містить субрахунків для детального відображення розрахунків із замовниками.

Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку розрахунки із замовниками передбачено фіксувати з використанням субрахунків 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» і 362 «Розрахунки з іноземними покупцями». Така уніфікація застосування субрахунків не дозволяє деталізувати перелік дебіторів, що значно обтяжує відстеження можливості виникнення сумнівної дебіторської заборгованості, а також перетворення її в безнадійну.

Аналітичний облік заборгованостей з покупцями ведеться, за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення[1].

Важливим засобом впливу на результати операцій з покупцями та замовниками в сучасних умовах виступає ефективна та дієва система аудиту. Аудит дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві має сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо дебіторської заборгованості за розрахунками з метою оцінки доцільності, правомірності та ефективності здійснення відповідних фінансово-

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

господарських операцій, виходячи з характеру економічних ситуацій, що обумовлюють необхідність прийняття тих чи інших управлінських рішень.

При здійсненні аудиту дебіторської заборгованості з покупцями потрібно приділяти увагу наступним питанням:

- 1) забезпечувати юридичну обґрунтованість кожної суми дебіторської заборгованості покупців;
- 2) з'ясувати їх причини та прораховувати наслідки;
- 3) вияснити, чи вживаються необхідні заходи щодо стягнення дебіторської заборгованості;
- 4) з'ясувати, чи проводилася інвентаризація розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві і чи не минув строк позовної давності [3].

Для вдосконалення системи аудиту розрахунків з покупцями і замовниками пропонуємо контролювати стан розрахунків з покупцями, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства (наприклад, прострочена заборгованість контрагентів понад три місяці).

Таким чином, підсумовуючи результати дослідження обліку та аудиту операцій з покупцями та замовниками, можна зробити наступні висновки та пропозиції: для вдосконалення системи аудиту розрахунків з покупцями і замовниками пропонуємо контролювати стан розрахунків з покупцями, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства (наприклад, прострочена заборгованість контрагентів понад три місяці).

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів 8-ме вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП "Рута", 2009. - 912 с.
2. Завадський І.С. Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво / І.С. Завадський, Г.В. Осовська, О.О. Юркевич. - Житомир: ЖІТІ, 1999 - 444 с.

XVI Всеукраїнська студентська наукова конференція «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту: теорія, методологія, організація»

3. Савченко В. Я. Аудит : [навч. посібник] / В. Я. Савченко. - К. : КНЕУ, 2006. - 322 с

4. Хмелевська А.В. Бухгалтерський облік: Курс лекцій / А.В. Хмелевська, І.В. Ковтун.- Хмельницький: ХНУ, 2006.- 154 с.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 №291 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», наказ Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>

Яременко К.О.
студентка 6 -го курсу, групи 16.15/2
заочної форми навчання
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
д. е. н., професор Редько О.Ю.
Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ТОВАРІВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

В сучасних умовах розвитку економічного стану країни великої ваги набули підприємства роздрібної торгівлі.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що торгівельна діяльність передбачає отримання прибутку, який залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід. Лише за допомогою створення та функціонування форм і методів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю руху товарів може бути досягнуте ефективне управління товарними ресурсами.